

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravilstvo administracije in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 6 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišne števil. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Država izvor vsega prava.

(Dalje.)

Država sama na sebi je abstrakten pojem, če ne bi bilo veljave, koja jo predločuje; ta veljava je seveda različna, na nekterih krajih absolutni vladar, drugod vladar z državnim zborom, zopet drugod izmed ljudstva zbrani zastopniki sami; te osebe ali družbe toraj dajejo postave, razlagajo pravice; one so veljava, nje smemo imenovati konkretna država, oni ji dajo ebličje, vstavo in jo zastopajo tudi nasproti države, toraj jo zastopa državna veljava. Če pravimo, država je vir vsega prava, ne mislimo kaj abstraktnega, ampak s tem trdimo, da je v državi odvisna vsa pravica od vladajočih. Kar toraj zapovedo vladajoči, to je pravo. Če te zapro, ker si govoril resnico, če ti vzemo življenje, ker si jo branil, prav imajo, saj država je vir prava. Jezus sam je bil po pravici usmerten, vsaj ga je obsodil Pilat, zastopnik rimske države; prav je bilo, da so preganjali apostelne, vsaj so učili, da moramo Bogu bolj pokorni biti, ko ljudem; popolnoma opravičeno je neusmiljeno morjenje svetih pričevalcev, katerih kri je gnojila prva krščanska tla; vsaj so jih popolno „po paragrafi“ klali in tezali in mučili zastopniki rimskega cesarstva. Nu, pa da so imeli ti prav, to bi nam nazadnje pritrdil še liberalizem sam; a če nadaljujemo: prav imela je španjska inkvizicija (vsaj je znano, da je bila državna naprava), ko je toliko tisučev ali milijonov ali koliko že nedolžnih svetnikov pomorila; če trdimo to, bi nam znal še on sam pritrditi, da ni imela prav država. In tako mogli bi še našteti mnogo, mnogo takih popolnoma opravičenih krivic, ktere dela država v imenu svoje neomejene

pravice. Ali ne nasprotuje vse to človeški vrednosti; ali naj bi se dal duh vклонiti v okove državnega absolutizma? In če še pomislimo dandanes menjajoče stranke, kaj bi vendar potem bilo pravo? Danes je pravo, kar velja despot na krvavem prestolu, jutri, kar zapoveduje strogi republikanec; danes imaš pravo do svoje hiše, jutri bode zapovedoval komunist in nič ni tvojega; ali se tako gonjenje ne ustavlja človeškemu čutu; ali ni tako preobračanje nestalnega prava popolno nasprotno vsemu pojmom o pravici in krivici? Le človek, ki se je obrnil od svojega namena, ki je zatajil Boga in svojo dušo, ki se je vdal slepoti napuhnjene duha ali poželjivosti mehužnega mesa, le on mora se sprijazniti s takim pojmom o pravem in krivem, nasprotujočim vsemu varstvu življenja in imetka. Mi pa smo prepričani, da pravica ostane pravica, naj jo li prizna goljufna večina v državnem zboru ali ne, da krivica ostane krivica, naj se že tudi skliče na vsemogočno voljo državino. — Da ta uk nasprotuje drugim opravičenim družbam, kakor cerkvi, družini, stanovom itd., katerim jemlje vso samovlast in pravo, spozna se že nekaj iz prej omenjenega; nekaj pa bo se še natančneje iz poznejega razvidelo.

(Konec sledi.)

Hermanov govor.

(V državnem zboru 6. dec.)

Pri splošni obravnavi o državnem proračunu oglašil se je tudi naš vrli Herman, ter je po stari navadi neprestrašeno in razumno razkrival napake in grehe sedaj vladajoče stranke. „Ne bom se motil, je rekel, če trdim, da pretresovanje državnega proračuna davkopla-

čevalce vsako leto stane čez milijon goldinarjev. Saj jih je celo brezvspešna razprava o premembni politične uprave glede za to porabljenega časa stala skoraj 100.000 gl. Kako lahka bi bila obravnavna, in ne bi se nam bilo treba vsako leto toliko mesecev po Dunaju potikati (veselost), če bi se iz državnega proračuna izločile tiste reči, ki pravilno spadajo pod oblast deželnih zborov, ki bi jih veliko ceneje in pod nadzorništvom dežele tudi bolje in vestneje opravljali. Imeli bi potem v vsaki deželi le enega vladarja in deželnemu zboru odgovornega načelnika in namesto 34 le 17 edinstvenih, tedaj močnih deželnih vlad, in državnemu zboru bi ne bilo treba pritoževati se o trmastih namestnikih, ker bi se potem zanje nič več ne brigal. Notranje politične reči t. j. upravne, verske, šolske in narodne zadeve bi se potem obravnavale v deželnih zbora, kjer bi toliko hrupa ne delale, in imeli bi to dvojno korist, da bi država s svojimi velikimi državnimi nalogami ne imela strankarske vlade in da bi se ji tudi glede notranjih političnih vprašanj ne bilo treba ravnati po migljajih vnanjih držav. Jasno je, da bi pod takimi samosvojnimi vladami dežele kolikor mogoče cvečele in da bi se vsled tega vkrepila tudi država. Če pretresamo značaj in zgodovino Avstrije, bomo našli, da na eni strani imamo državo, na drugej pa samostalne dežele v tej državi, in da vse tisto, kar se je vmes vtaknilo ter hoče vse pogoltniti in se imenuje država, nima pravnega temelja.

Ta razloček je treba pred očmi imeti, v porazumljenje naših državnopravnih zadev in v prevdarek, se li naše vstavne razmere strinjajo z bistvom Avstrije. Ker še le prilastovanje notranje uprave dežel dela državo in si

Ruski car Aleksander I. je želel katoličan postati.

Katoliški list italijanski „Civiltà“ je nedavno objavil jako zanimivo pismo, ki ga je bil za kralja Karla Alberta spisal bivši sardinski minister de l' Escarène, ki je dotične reči zvedel od glavnega adjutanta cara Aleksandra I., sardinskega adjutanta grofa Michauda. Pismo pa se glasi:

„Kralja (Karla Alberta sardinskega) bo gotovo zanimivalo zvedeti neki nedvomljiv, pa sploh neznan dogodek iz poslednjih let cara Aleksandra. Ta dogodek zbujajo zanimivost vseh rimski cerkvi vdanih vernih za imenovanega vladarja.

Car Aleksander je vedel, da je njegov glavni adjutant grof Michaud katoličan. Tega mu pa ni le ne očital, ampak imel je še navado vsako leto o velikonočnem času generalu Michaudu dati odpust, ne da bi ga bil general za to prosil, da se je zamogel vdeležiti rimsko-katoliške službe božje v velikem tednu. Zdi

se mi tudi, da je bil ta vladar grofu posebno prijazen in vanj stavil veliko zaupanje, kar priča skrivna misija, ktero mu je bil proti koncu svojega vladanja izročil.

Dostikrat se je car z generalom, kadar sta bila se ve da sama, šaljivo pogovarjal o časti svoji kot najvišji poglavar grške cerkve.

Ko je hotel car Aleksander popotovati na Italijansko, da bi se vdeležil kongresa v Veroni, izrekel je željo svojo pri tej priliki obiskati tudi Rim. Družina njegova pa se je že spodtikovala nad njegovo vdanostjo proti veri katoliški. Mati njegova se je tedaj bala, da bi shod s papežem njenega sina ne pripravil povrnuti se v naročje sv. cerkve, zato ga je silno prosila, da naj v Rim ne gre. Car Aleksander, ki je bil vedno odjenljiv proti svoji materi, ji to obljubi in ostane mož beseda.

Pred odhodom iz Odeze l. 1825 car svojemu adjutantu grofu Michaudu, razodene, da se mu ni treba s cesarskim spremstvom vračati, ampak da sme iti na Italijansko in obiskati svojo družino. Potem naj se pa poda v

Rim, kjer se bode kot dober katoličan gotovo poklonil tudi sv. Očetu. Po tej prvi predstavi naj pa tudi še kot carov adjutant prosi posebne avdijske, pri ktere naj opravi to, kar mu car sedaj zaupljivo pa oficijelno naloži.

Nj. Veličanstvo potem generalu dá natančen poduk ter mu pri odhodu reče: „Dobro, če bode treba, postanem mučenik.“

General (Michaud) je (sv. Očeta) prosil za omenjeno posebno avdijsko in jo z željeno previdnostjo tudi dosegel. Ko je grof Michaud stal pred papežem Leonom XII., odpasal si je v začudenje sv. Očeta meč, ter je pred njim pokleknil in ga prosil, da naj ga blagovoli pod največjo tajnostjo poslušati. Zatem se je znebil naloge carove. Car je izrekel trden svoj sklep konec storiti razkolništvo in carskemu prestolu podložne narode v naročje sv. cerkve nazaj pripeljati in sam brez odloga odpovedati se zmotam Focijeve kri-ve vere.

je Dunaj to upravo prilastil, imenoval sem uni dan oficijelno državo državo dunajsko in ne po krivici, ker centralizem obstoji v prilastovanju uprave. Graja, ki mi jo je takrat dalo visoko predsedništvo, bila je pretirana, ker sem o državi, o monarhiji vedno spoštljivo govoril in tudi vedno bom. O oficijelni državi bo to pa le tolikanj mogoče, kolikanj se ta država drži mej pravnosti.

Če državni proračun še tako natančno prevdarjamo, ga vendar ne bomo dobili; primanjkljaj bode čedalje večji, ker je državna uprava dražja, ki s svojim sistemom, t. j. s svojim obstankom dežel, od katerih živi, čedalje bolj slabi. Sistem je državo denarno preobložil, krajnih davkov po deželah ni zmanjšal, ampak jih je še zvišal, uprave in zadržanja ni zboljšal, ampak še bolj spridil. Kaj je država storila za povzdigo tudi od une stranke nedavno tolikanj slabo popisovanih brezvladno-zmedenih zadev raznih dežel, ktere hočejo vničiti? Nič! Te nadloge pa še ne postanejo boljše, če jih vlada proglašja za pretirane, da bi ljudstvo pomirila.

Krivda je v sistemu in rešitev v odpravi njegovi. Prizadeval si bom to škodljivost vsestransko pojasniti, in to tem bolj, ker se skoraj vsi predgovorniki sučejo v kolobaru in se pritožujejo v slabih nasledkih, ki pa izvirajo iz sistema, na ktere se opirajo. Eden gospodov predgovornikov je sicer hotel državi, ki je po svojem sistemu že odgospodarila, zopet na noge pomagati s tatvino cerkvenega premoženja, z zakonskimi in samostanskimi postavami, in s preganjanjem jezuitov. (Veselost na desni.) Kaj pa potem, če bode zapravljeno tudi cerkveno premoženje? (Veselost.) Tudi pogreša pri ministrih zadostno odločnost pri boju z deželami in s cerkvijo. Naj se potolaži, ker vsaj ve, da ga skoraj ni bilo ministerstva, ki bi bilo dežele, cerkev in narodnosti tako hudo prijemalo, kakor sedanje, ki se morebiti ravno zaradi tega toliko časa vzdržuje. Ne bom se tedaj spodtikoval nad vstavoverno stranko, ki se ravno vsled sistema ohrani, ki je dostikrat ravno najboljšim ljudem zavezal oči.

Če si centralizem natanko ogledamo, ni nič drugega kakor brez privoljenja dotičnega deželnega zbora storjena in brez tega privoljenja nedopuščena odpoved pravic deželnega vladarja na korist dinasta dunajskega, ali zamenja vladarja deželnega s cesarjem, se ve da

že precej star dinastičen greh, ki bi se pa dal in tudi moral brez posredovanja kakega tujega društva po zopet oživilnem deželnem vladarju ozdraviti; ker ne cesar kot tak, ki se opira na skupno državo, ampak deželni vladar v družbi z deželnim zborom je gospod in lastnik dežele. Dežele so že bile, še preden sta bila cesar in država, in bodo ostale, ko države morda že več ne bo. Dežele so deli in stebri države, one so glavna reč, in ni prav, da na Dunaju tako brezozirno, in celo sovražno ž njimi ravna.

Silne pripomočke, je rekel neki ud gosposke zbornice, ki je trdil, da se pred časnikarstvom dunajskim vklanja, silne pripomočke bi bilo treba proti deželam napeti, če se nočejo vклонiti državnemu veličastvu. Pa kakšne pripomočke hočejo proti deželam še napeti, ktere so že dovolj topli s prelomljenjem dane besede in z zapadlimi pravicami, z obležnim stanom, konfiskacijami, zapiranjem, odpravljanjem sodnij, razpuščenjem deželnih zborov, nadležnimi volitvami itd.? Državno veličastvo! To je veličastvo dunajske birokracije, ki se redi od potu dežel, katerih pravice pa misli, da sme z nogami teptati. Dežele, ki dneva teže in vročino nosijo, pač zaslužijo, da se pred njihovim veličastvom človek vsaj tako globoko vkloni, kakor pred dunajskim časnikarstvom.

(Konec sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 15. decembra.

Avstrijske dežele.

O avstrijsko-ogerski pogodbi je zopet vse potihnilo, in minister Lasser je v zbornici poslancev le toliko razodel, da ministerstvu niste delali zvižgačo. Po tej izjavi bi morali vladi nadaljevati obravnave, pa kaj bi to pomagalo, ker vsaka svojo trdite!

Gosposka zbornica je po dolgem počitku 13. t. m. zopet enkrat zborovala. Predsednik je naznanil, da se je cesarica zahvalila za čestitanje o njenem godu, tudi se je spominjal med tem časom umrlih udov: grofa Savina Giorgia, dr. Heislerja in fzm. grofa Degenfelda. Novi udje: knez in nadškof solnograški, dr. Franc Albert Eder, nadškof vitez Romaszkan in grof Pace so storili obljubo. Na dnevnem redu so bile postavbe o rekrutiranju za l. 1877, o spravljaju snega z velikih cest, notarijatov red itd., ki so se vse prejele.

Rusko nazaj, kjer je ravno o pravem času došel, da je pri pogrebu dobrotnika svojega pomagal nesti truplo njegovo.

Pozneje je grof Michaud še zvedel, da je car Aleksander, ki je bil v srcu že katoličan, ko je med omenjenim popotovanjem prišel v neko mesto, kjer je bil dominikansk samostan, priorja poklical k sebi ter ga prosil, da naj ga o polnoči pri malih vratih samostanskih pričakuje. Car je prišel v temni noči sam ter je šel s priorjem v cerkev in ga prosil, da naj izpostavi presveto Rešnje Telo. Prior mu željo izpolni.

Car Aleksander je nekoliko časa klečal na spodnji stopnici ter molil, potem pa je prosil blagoslova. Prior mu ga podeli; ko se pa po shranitvi presvetega Reš. Telesa zopet obrne, vidi cara z obličjem svojim skoraj do tal pripognjenega, in stopnice pomočene od njegovih solz. Vladar se zahvali priorju, vstane in se v največji skrivnosti skoz ravno tista vratica vrne, skoz ktera je bil prišel.

Grof Michaud je bil jako potr in žalosten, da car Aleksander svojih najboljših namenov

Zbornica poslancev je 13. t. m. nadaljevala obravnavo državnega proračuna, in sicer potreščine za ministerstvo uka in bogočastja. Odsek je zbrisal nektare zneske za samostanske družine. Greuter je nasvetoval, da naj se ti zneski povikšajo, pa za predlog njegov so glasovali le Poljaki, desno središče (stranka Hohenwartova), pa ministra Stremajer in Ziemiakowski. Pri obravnavi o višjih šolah oglašja se prvi g. Greuter. Opiraje se na izrek „N. fr. Presse“, da Avstrija še nikdar ni bila v nesrečnejšem položaju kakor je sedaj, govornik vpraša, se li sme mladina pustiti v rokah, ki so napravile to nesrečo? „Zdaj pa mi je jasen, je rekel, tudi še neki drug izrek omenjenega lista, ki je o šolstvu pisal: „Ne kazenske postavbe, ampak nemški mislivci bodo odločili zmago nad Rimom. Papeštvo je politično že osamljeno, da bode pa kurija osamljena tudi versko, skrbeti mora prihodnost. Ne državni pravdniki, ampak omika in uk bosta naredila, da postane papež nedolžen puščavnik, ktere bode zapuščale tudi duše, kakor ga zdaj zapuščajo državniki.“ Po podučevanju naj tedaj središče cerkve katoliške postane puščava? Tako so reč razumeli tudi na Tirolskem, in umevno je, da so se Tirolci temu uprli; saj hočejo v šolo vpeljati uk Davida Straussa, ki je brezverni srenji omikancem, dal namesto uka o neumerjivosti. ... Predsednik: G. govornika opomnim, da obravnavamo višje šole; dozdej pa o tem še besedice iz njegovih ust nisem slišal. Greuter: Obravnava se poduk sploh, in menim, da imam pravico svojim opazkam dati primeren vvod. Predsednik: Opozorujem, da je splošna obravnava končana, in da sedaj govorimo o višjih šolah. Moram tedaj zahtevati, da g. govornik le o tem govori. Greuter: Jaz sem nalogo svojo tako umel. Če g. predsednik drugače sodi, mi ne ostane drugega nego besedi se odpovedati. (Klici na desni: Ne!) Tedaj govorim dalje. (Veselost.) Predsednik: Jaz sem odgovoren za obravnave in zanemaril bi svojo dolžnost, če bi tega ne zahteval. Greuter se vsede. — Poljaka Mieroszevski in Czerkavski obžalujeta, da je večina nasprotna galskim vseučiliščem, in poslednji povdarja potrebo vseučilišča v Levovu, ktero so avstrijski vladarji vstanovili, da bi vezalo deželo z državo. Hočete tedaj to vez zopet raztrgati? — Moravec Wurm povdarja, da vseučilišča so vstanovljena od cerkve katoliške. Olomu-

Njih Veličanstvo prosilo je dalje papeža, da naj na skrivnem v Petrograd pošlje bogoslovca, ki vživa popolno njegovo zaupanje, s potrebnimi papeževimi pooblastili; omenjeni bogoslovec pa naj ne bo kak kardinal ali višji prelat, ampak navaden duhovnik, s kterim se hoče vse dogovoriti in dognati. Ta zapni mož naj kot navaden popotnik brez javnega značaja odide v Petrograd, kakor hitro se grof Michaud povrne v glavno mesto, in naj stanuje v tamošnjem dominikanskem samostanu.

Skoro gotovo bi bil general posredoval med carom ali med osebo, ktero bi bil on v tej zadevi pooblastil.

Omenjeni bogoslovec je bil odločen, ne vem pa, je li grof Michaud z njim govoril ali ne, to pa vem, da je občeval s kardinalom, kteremu se je bila razodela ta skrivnost in ki je imel vso to reč voditi. Ker je pa car Aleksander nenadoma umrl, se o tej reči ni več govorilo.

Komaj je grof Michaud zvedel žalostno novico o smrti cara Aleksandra, hitel je na

ni mogel izvršiti, upal je pa, se ve, da brez vzroka, da bode pripoved omenjenega važnega sklepa naredila velik vtis na srce vrlega Nikolaja in ga morebiti pripravila ravnati po njegovem zgledu. Zato je sklenil po vrnitvi svoji v Piemont sestaviti poročilo, ktere ga je nameraval izročiti caru, kadar bi prišel na Italijansko; če bi se pa to ne zgodilo, hotel je skrbeti, da to poročilo po njegovi smrti caru pride v roke. To poročilo je sestavil in ne dvomim, da je general, ker mu je bolezen, ki je po dolgem trpljenju končala njegovo življenje, pustila nekoliko miru, poskrbel, da je to poročilo zanesljivo caru Aleksandru prišlo v roko. Rekel mi je v Turinu, da je poročilo sestavljeno.

Zato pa sem mislil, da nisem več dolžan molčati o skrivnosti, ki za Nj. Veličanstvo cara ni več skrivnost in ktero z ozirnostjo razodenem svojemu kralju, pred katerim nimam nobenih skrivnosti.

V Nizzi 22. avgusta 1841.

De l'Esclapart

ško vseučilišče se je odpravilo, da so se vresničile besede nekega državnika, da ga ni zla, ki bi se Moravski ne bilo že storilo. V Avstriji je premalo vseučilišč v primeri z drugimi deželami, in zlasti oziroma ne §. 19 o ravnopravnosti narodov Gierovski priporoča obstanek vseučilišča v Levovu. — Minister Stremajer naznanja, da vlada nikakor ne misli odpraviti vseučilišča levovskega in poročevalec Süß se izgovarja, da tega tudi on ni zahteval. — Dr. Vošnjak graja ponemčevanje v nemških šolah. Slovenecem se godi, kakor da bi bili pritepenci (Eindringlinge). Vkljub velikemu številu slovenskih učencev je na naših gimnazijah in realkah učni jezik nemški, dasi imamo dovolj domačih učiteljev in vradnikov, pa tudi učnih pripomočkov. Pri imenovanju okrajnih šolskih nadzorikov se ne gleda na sposobnost, ampak na politično-agitacijsko zmožnost učiteljev. Zato pa učni minister pri slovanskem prebivalstvu ne bo ostal v dobrem spominu. — Monti popisuje stanje srednjih šol v Dalmaciji, Weber pa na Moravskem, kjer se tako ravna, da bodo Hotentoti prej imeli vseučilišče kakor Moravci neobhodno potrebno gimnazijo, in se bode za severne medvede v Franc-Jožefovi deželi prej ustanovila realka kakor realka Matice skolske. (Živahna veselost.) — Haase priporoča, da naj se za modroslovce, ki hočejo biti profesorji, osnuje pedagogično-praktičen kurs. — Vitezič pojasnjuje šolstvo v Istri in vpraša učnega ministra, kedaj da bode odgovoril na njegovo interpelacijo o gimnazijah v Istri? Rekel je tudi, da so v Istri vradniki, ki slovanskega jezika čisto nič ne ume. Stemajer obljubi na njo prihodnji odgovoriti. Konečno interpelirajo Monti in tovarši vlado o žalostnem stanu beguncev v kninskem okraju, kjer tako silno bolehaajo, da so v nevarnosti tudi domači ljudje.

Vnanje države.

V Carigradu se je 12. t. m. pričela konferencija, in državniki upajo, da se bode vse lepo mirno rešilo. Črnigori hočejo dati nekaj novih okrajev, za ktere bi se pa moral knez sultanu v Carigradu pokloniti, v Srbiji pa bi ne ostalo vse pri starem, ampak dobila bi po vrhu še Malizvornik. Vkljub temu se povsod nadaljujejo priprave za vojsko. — General Černajev je z Dunaja odšel na Rusko.

Na Francoskem je Jules Simon prevzel ministerstvo notranje namesto Marcërea, dasi Berthaut ostane vojni minister.

Izvirni dopisi.

Z Vrhniko, 14. decembra. (Čitalnica.) V nedeljo, t. j. 17. t. m. bode imela naša še mlada čitalnica občni zbor, ki mora odstraniti dosedanje neslogo narodnjakov, ter jih bolj ukrepiti.

Pri nas na Vrhniko, žalibog, ne manjka tacihi ljudi, kojim je narodno društvo trn v peti, ter ga hočeje z vso silo zatreti. Vrh tega vlada nesloga med necimi narodnjaki, še celó med tistimi, ki so čitalnici k življenji pomagali — in zdaj jej hočeje vzeti najpotrebnejše — dobro ime. Res žalostna Slava v nečutnem kraju! — Nekterim ni mar omika, niti druga poštena narodna zabava, le krčme in krčme!

A če tudi hočeje nekteri s trudom vstanovljeno društvo zatreti, vendar se bode ono dalje razvijalo, ter skušalo premagati slednji napad, ker ima še mnogo prijateljev, kojim bijejo zvesta in čuteča srca za omiko in narod. Slava jim!

Iz Kamnika, 14. dec. (Uboj.) Na svete Barbare večer sta bila v Kamniku v neki gostilnici dva kamiška fanta, ki sta se nekaj sporekla. Eden je bil mesarjev sin, eden pa pismonoša; med pričkanjem sune pismonoša mesarjevga sina z marelo naravnost v oko tako globoko, da mu je prišlo do možganov. Ranjeni pa ni unemu nič žalega storil. Precej ko je domu prišel, je padel v nezavednost, tako da ga še niso mogli spovedati. Od tistega večera je silne muke trpel notri do 10. dne tega meseca, kteri dan zjutraj ob 4. uri sklenil svoje življenje. Morivec si pa iz tega nič ne stori in ravno tako raznaša pisma po mestu, kakor da bi se ne bilo nič zgodilo. Ne vem, kam gledajo v Kamniku, da takega morilca tako tje v en dan pusté? Če se pregreši kakšen kmet le kaj malega, kar ni nič vredno, precej pridejo žandarji ponj, in ga peljejo kakor nar večega razbojnika.

Iz Kostanjevice, 14. dec. (Naša šola.) Kakor je bilo že enkrat naznanjeno v našem vrlém listu, bo nadučiteljska služba v Kostanjevici definitivno postavljena. Prosili so za službo trije učitelji in tudi domači provizorični nadučitelj; zato je načelnik krajnega šolskega sveta sklical zbor, pa skoraj bi rekel skrivaj, ker še udov pomnoženega krajnega šolskega sveta ni povabil, med kterimi je tudi naš za šolo vnet g. župan. Pri tem zboru je

tako rekoč le sam glasoval, in sklenil, da nobeden prosilec ne dobi te službe, ker pisma niso prav vredjena, čeravno so vse prošnje po pravi poti došle. Ni mar šola res milovanja vredna, kjer ima take načelnike? Po vsi sili nam hočeje sedanjega učitelja proč spraviti, s kterim smo pa Kostanjevčani in tudi drugi, ki otroke v šolo pošiljajo, razun načelnika, popolnoma zadovoljni, in prav močno se bojimo, da bi ne dobili slaberega učitelja nego je ta. Gospod načelnik bi moral vsaj premisliti, da za to ne bo nič več imel, če bi moral sedanjega učitelja oditi in da mu bo drugi znabiti še manj po volji kakor ta; saj ni noben človek na svetu popolnoma. — In če so otroci, ktere uči, pa tudi stariši in duhovni naši z njim zadovoljni in ga vsi hvalijo, kako da je za šolo vnet in goreč, in koliko si prizadeva, da bi mladina kaj znala, zakaj bi pa še vi, g. načelnik z njim ne bili zadovoljni, ter si rajši prizadevali, da bi še pri nas ostal? Ker je g. načelnik že večkrat obetal, da hoče odstopiti, ker mu kakor sam pravi, njegov „Geschäft“ ne pripušča za take „Dummheiten“ skrbeti, bi nam po takem ravnanji prav zelo vstregel, če bi svoje obljube res enkrat spolnil.

Domače novice.

V Ljubljani, 16. decembra.

(Seje mestnega odbora) 12. t. m. (Konec.) K stroškom za realko se oglasi g. Jurčič: hranilnica je mestu in deželi s tem poslopjem podarila „Danaer geschenk.“ Treba bo naposled zidati drugo bolj praktično poslopje. Kurjava je silno draga in slaba; tudi hišnik ima previsoko plačo, namreč 600, kakor mestni zdravnik, ki mora pa po mestu hoditi okoli bolnikov. Odsek je znižal stroške, a on stavi predlog, da naj še vse te stroške hranilnica sama plačuje. Dr. Schrei ugovarja, da ni prav očitati hranilnici zarad poslopja, ker je tako velikodušen dar podarila mestu, ter se čudi, da ni g. Jurčič stavlil predloga, poslopje popustiti in zidati novo realko, ker je občina tako bogata! Potočnik pojasnjuje, da g. Jurčič ni stavlil nobenega predloga, ampak da je le izrekel željo, da naj hranilnica za ohranitev svojega poslopja sama skrbi. Poročevalec pravi, da hišnik ne prejema 600 gl. in da mesto ima le 350 gl. stroškov. Pri glasovanju samo narodni odborniki glasujejo za

S to rečjo v nekaki zvezi je dogodek, ki se nahaja, kakor se piše „Germanii“, v knjižici l. 1869 v Ahenu pri Jacobi-tu tiskani, kteri je naslov: „Leben der ehrwürdigen Dienerin Gottes Anna Maria Taigi, einer h. Frau aus dem Volke des 19. Jahrhunderts.“

Za tiste, kterim je življenje l. 1837 umrle Taigi neznano, dopisnik „Germ.“ omenja, da je blažena služabnica božja vidila nekakšno s trnjem ovito solnce, v kterem je gledala in zvedela vse, kar je hotela, kar se sicer v mistiki ne nahaja, kar so pa potrdile mnoge zanesljive priče iz najodličnejih krogov.

O caru Aleksandru bere se v omenjeni knjižici st. 174: „General Aleksander Michaud pripoveduje: Ko se je bil l. 1825 o priliki svetega leta od papeža Leona XII. oklicanega podal v Rim, raznesla se je po mestu govorica o smrti ruskega cara Aleksandra. Ta novica prizadejala mu je veliko skrb, ker bil je carov adjutant in mu iz srca vdan. Nemudoma se je podal k ruskemu poslancu, kjer se mu je pa reklo, da govorica ni resnična in najbrže od liberalcev izmišljena, ker zadnja

pisma o tem nič ne omenjajo. S tem pojasnilom pa general ni bil zadovoljen; šel je tedaj k sardinski kraljici Mariji Tereziji, vdovi kralja Viktorja Emanuela I., ki mu je tudi rekla, da zadnja pisma z Dunaja z besedico ne omenjajo žalostne novice. Razodel je pa svojo skrb nekemu prijatelju, ki mu je rekel, da naj za svet vpraša neko revno ženo, ki zarad svetosti svoje slovi. Šel je tedaj k nji, in komaj ji je razložil vzrok svojega prihoda, že mu je razodela, da novica je žalibog resnična. Ko general opomni, da niti poročila ruskega poslanca niti najnovejša pisma kraljice sardinske z Dunaja te reči z besedico ne omenjajo, mu pobožna žena brez obotavljanja odgovori: „Jutri bo ruski poslanec dobil vradno naznanilo.“ Drugo jutro se general poda k ruskemu poslancu, kjer se prepriča, da je žena resnico govorila. Tudi ga je tolažila, da je bil Bog duši njegovi milostljiv, ker je umrl kot katoličan. V potrjenje te novice je general pripovedoval, da je iz zanesljivega vira zvedel, da je neki kardinal pri sv. maši med spominom za mrtve cara Aleksandra z ime-

nom imenoval; kaplan njegov je mislil, da se je to zgodilo v raztresenosti, in je kardinala opomnil, da je bil car razkolnik. Kardinal pa je odgovoril, da je dobro vedel, kaj je storil. Ana Marija Taigi je v omenjenem solncu videla smrt cara Aleksandra, pa tudi to, da je bila duša njegova rešena zarad ljubezni njegove do bližnjega, zarad spoštovanja do namestnika Kristusovega in zarad varstva, ki so ga pod njim vživali katoličani. General, izvršten katoličan, je po umrlem svojem gospodu jako žaloval, bal se je pa dolge poti na Rusko, ker je bila ravno zima, še bolj pa, ker je vedel, da je imel na dvoru veliko nasprotnikov, kterih spletke se je bal, zlasti ker ni vedel, kako da ga bode novi car sprejel. V tej sili je zopet iskal sveta pri omenjeni ženi, ki mu je rekla, da bode prav srečno popotoval, da ga bode novi car prav dobro sprejel, in da ima veliko več vzroka veseliti se kakor pa žalovati. Vse se je prav tako zgodilo in general je iz Petrograda pisal prijatelju, ki ga je ž njo soznalil, da se ji prav priščno zahvaljuje.“

to, da se omenjeni znesek zbrše. — Pri plačah služabnikov in dninarjev priporoča g. Regali, da naj dotični ljudje bolj vestno spolnujejo svojo dolžnost, kar zlasti tisti ne delajo, ki imajo skrbeti za zboljšanje cest. — Pri remuneracijah g. Regali priporoča, da naj se znesek 1820 gld. čisto zbrše. Poročevalec ugovarja, da so remuneracije potrebne za denarnega revidenta, za mestnega ekonoma in kancelista Podkrajšeka, kterima se letna plača ni povikšala, ampak odločila le remuneracija. Predlog Regalijev pri glasovanju ostane v manjšini. — Pri potrebščinah za mestne vrade priporoča g. Ziegler, da naj se mestnemu inženirju letni pavšal od 21 gld. povikša na 50 gld., g. Potočnik pa predlaga, da naj se namesto 3538 gld., dovoli le 3200 gld., pa pri glasovanju obvelja prva svota. — Pri javni varnosti g. Horak omenja, da je mesto l. 1869 za njo plačevalo le 1992 gld. 82 kr., koliko bo treba dati čez 5 let. V drugih mestih nekaj stroškov plačuje država, tudi pri nas naj bi vsaj 5000 gld. plačevala. Tedaj naj se magistrat o tej reči posvetuje in v prihodnji seji mestnemu odboru poroča. G. Jurčič priporoča, da bi policijo zopet prevzela država, ki je bolj nepristranska; ker zgodilo se je, da so policaji po ukazu ene stranke volilne oklice druge stranke trgali raz zida. Poročevalec pravi, da so bili leta 1869 stroški pač večji, kakor g. Horak misli. Mesto je oporekalo, da je moralo prevzeti policijo, pa ni nič pomagalo; stroški bodo res čedalje večji, ker bode treba oslabelim policajem dajati pokojnino in nadomestovati jih z drugimi. Vendar podpira predlog Horakov, ki se sprejme. — Pri izdatkih za poprave mestnih poslopij napoveduje g. Potočnik, da bode o tej reči v eni prihodnjih sej stavljen poseben predlog, ter priporoča, da naj se namesto 21.000 gld. dovoli le 17.000 gld., kar pa pri glasovanju ne obvelja. — Pri tivolski grajščini omenja g. Regali, da prizadeva premalo dohodkov, in preveč stroškov ter nasvetuje, da naj se namesto 3157 gld. v proračun stavi 2157 gld. G. Schrei ugovarja, da se to ne sme smatrati kot posestvo, od kterega bi mesto imelo dobiček, ampak je ljudem za zabavo. Zato ne more priporočati, da bi se znesek zmanjšal, ampak se le še povikšal za 300 gld., da bi se pomnožila sprehajališča, in da naj to reč v pretres vzame dotični odsek in do spomladi odboru o njej poroča. G. Regali odgovarja, da naj se ne kultivira samo Tivoli, ampak tudi kakšni drugi kraji. Pri glasovanju obvelja predlog Schreiov. — Pri su-

Car Aleksander I. se je l. 1821 vdeležil kongresa v Ljubljani in gostilna na Ježici, kjer se je za slovesni vhod v mesto pripravljal, imenuje se še zdaj gostilna pri ruskem caru. Kakor je pred par leti umrl kapucin fr. Pij pripovedoval, obiskal je pri tej priliki tudi kapucinski samostan v Škofji Loki, kjer je pred priprostega kapucina fr. Pija, ki mu je vrata odprl, pokleknil in ga prosil blagoslova, ne vedé, da ni duhovnik. Umrl je 1. dec. 1825 v Taganrogu na Krimskem polotoku za neko tam vdomačeno mrzlico. Jako pa se je govorilo, da mu je bilo zavidano, kar se je tem laglje verjelo, ker se je kmalo po njegovi smrti vzdignila neka zarotba, ki se je bila zadnji čas njegovega življenja osnovala iz nevolje zoper njegove premembe, in ktero je njegov naslednik car Nikolaj I. le vsled lastnega poguma zatrl.

šenju mahu povdarja g. Regali, da mestni ekonom za sušenje premalo stori, in če se ne bo bolje gledalo na to, bomo kmalo imeli zopet tako močvirje, kakoršno je bilo pred 80 leti. Župan potrdi to, pravi pa, da za to nima skrbeti mestni ekonom. Vsi redni stroški znašajo po proračunu 110.930 gld., izvanredni pa 42.520 gld. Potrebovalo se bo tedaj 153.450 gld., in če te stroške primerimo z dohodki 129.773 gld., bode primanjkovalo 23.677 gld.; gledé na to finančni odsek nasvetuje, da naj magistrat prevdarja, bi li ne bilo dobro prodati posestev na mahu, da se ta primanjklej poravná in naj o tem poroča mestnemu odboru.

Konečno se potrdijo še proračuni raznih ustanov in meščanske bolnišnice (Bürgerspital). (Preč. g. kanonik Anton Urbas) je imenovan za stolnega fajmoštra in okrajnega dekana.

(Ivanu Tomšiču), učitelju na c. kr. vadnici in vredniku „Vrtca“, so včeraj pokopali soprogo Beato, rojeno Pirc, ki je po dolgi bolezni za jetiko 13. t. m. v 32. letu svoje starosti umrla.

Razne reči.

— Avstrijska vseučilišča. Minulo šolsko leto je obiskovalo vseučilišče v Beču ali na Dunaju vseh skupaj dijakov 3810, v Pragi 1885, v Štaj. Gradcu 878, v Inomestu 614, v Lvovu 918, v Krakovu 587 in v Černovicah 209. Vsa skupaj so imela toraj 8961 poslušalcev. Po jeziku maternem jih je bilo iz teh — pravijo — 4162 Nemcev, 1540 Čehoslovancev, 1358 Poljakov, 454 Rusinov, 194 Slovencev, 223 Serbov in Hrvatov, 354 Lahov, 129 Rumuncev, 396 Madjarov in 111 bilo jih je drugih jezikov. Profesorjev je bilo vseh 287 rednih, 133 mimorednih, 26 suplentov ali namestnikov, 156 adjunktov, 162 docentov in 29 učiteljev sploh.

— Za bosensške begunce je neimenovani daroval 1 gld.

— Hranilnica v Celovcu pregleduje svoje račune in je za občinstvo zaprta od 11. decembra do 17. januarja 1877.

— Knezoškofijska palača v Mariboru, kakor piše „Sl. Gosp.“, konzistorijalna kancelija bila je v veliki nevarnosti, ker se je unel škofov hlev, na katerem je bilo veliko sena in slame, vrlemu gasilnemu društvu in pa pridnim vojakom je se zahvaliti, da se je ogenj v 4urnem delu srečno ukrotil. Pravijo o zločinstvu.

— Priporočba. Za izvršitev bližajočih se občinskih volitev si dovoljemo vsem občinam ormuškega okraja priporočiti gosp. M. Robiča pri sv. Miklavžu. Minule volitve pred 3 leti je za naše občine on opravil in bili smo zadovoljni z njim. On je kot zapisnikar izveden in opravlja delo hitro, dobro in za malo plačilo.

— Hud potres je bil 6 dec. v Rogatcu; padale so kupice raz miz in voda je iz škafov lila.

— Spremembe v lavantinski škofiji. Fara zgorn. Polskava je razpisana do 12. januarja. Umrl je P. Lavoslav Petanjak, minorit, kaplan pri slov. fari na Ptuj, star 58 let.

— Dražbe na Štajarskem v tretje 19. dec. Lovro Turnšek v Šmarji; 20. dec. Fr. Zavernik v št. Jakobskem dolu, Blaž Štrigl v Litiji 900. gld. Peter Kresnik 1835 gld. Konjicah, Jernej Robnik v Kotu 5950 gld.; 21. dec. Jan. Kaiser v Digošah 550 gld.

— G. dr. Jenko je v Idriji zopet izvoljen v mestni odbor. Slava vrlim volilcem!

— Franceskoni ni pomiloščen in je imel danes ob 8. uri zjutraj na Dunaju obesen biti.

Umrli so:

Od 13. do 14. decembra: Antonija Hartman, stavčeva vdova, 64 l., za pljučnico. Beata Tomšič, uč. ž., 32 l., za jetiko. Karl Tambornino, zlatar, 66 l., za mrtudom. Lucia Kukla, mark. o., 2 d., valed slabosti.

Telegrafične denarne cene 31. decembra.

Papirna renta 59.85 — Srebrna renta 66 — 1860letno državno posejilo 108.75 — Bankinske akcije 816 — Kreditne akcije 134.10 — London 126.36 — Srebro 118.25 — Ces. kr. cekini 6 04 20frankov 10 12.

Srečno zahvalo

za milo sočutje o bolezni in toliko spremstvo pogreba naše nepozabljive umrle gospé (19—1)

Antonije Göstl

izreka

žalostna rodovina.

„THE GRESHAM“ zavarovalno društvo na življenje v Londonu.

Sedež podružnice za Avstrijo je na
Dunaju, Opernring št. 8.

Aktiva društva znašajo nad	53,000.000	frnk.
Letni dohodki na premijah in obrestih 30. jun. 1875	11,851.351	„
Za zavarovanja na življenje in odkupljenja je društvo od ustanovitve (1848) izplačalo nad	62,000.000	„
V zadnji 12 mesečni dobi se je društvu stavilo za novih ponudb, in v zadnjih 21 letih stavljenih ponudb zdaj skupaj znašajo več ko	720,000.000	„

Razglede in vsakotera pojasnila daje zastopništvo za Kranjsko, Koroško in Spodnje Štajarsko v Ljubljani pri gosp. **Valentinu Zeschko-tu**, agenti po deželi in podružnica za Avstrijo (66—6)

na Dunaju, Opernring št. 8.

V tiskarni družbe sv. Mohora v Celovcu je ravnokar na svitlo prišel:

Mož - beseda,

izviren igrokaz v 5 dejanjih. Spisal **Mirko Sodan**. V založbi in na prodaj pri J. Lerherju v Ljubljani. 16° str. 118. Cena 40 kr.

Dobiva se tudi: V Celji pri J. Gajgerju, v Celovcu v tiskarni družbe sv. Mohora, v Gorici pri Wokulatu, v Mariboru pri Edvardu Ferlinču, v Ptuj pri W. Blanke-tu. (69—3)

Dijaki, slov. čitalnice in drugi naročniki, ki vzamejo ob enem najmanj deset iztisov, dobijo jih po 30 kr. pri Josipu Lendovškem stud. phil. Graz. Attemsgasse 19.

Ker je slovenska dramatična literatura še jako revna, posebno glede izvirnih del, mislimo, da je dolžnost pravega rodoljuba, da podpira vsako tostrano početje. Vzemite toraj in pogledite.

Dr. Tancerjevi

c. kr. priv. (20—1)

popravki za zobe:

Antiseptikon-zdravilna voda za usta, steklenica po 1 gl., velika škatla prahu za zobe po 1 gl., škatla paste po 80 kr., manjše po 20 kr., se dobivajo pri njem v Gradcu, kakor tudi pri gg. Mahru, Birschtzu in Businaru v Ljubljani, pri Marinšku v Loki in pri lekarnah v Kranju in Kamniku.

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.